

HANTVERKSLABORATORIET

RAPPORT

Trädgårdsmästarkonferens 2023
Biologisk mångfald i historiska trädgårdar

Betty Granqvist och Julie von Hofsten

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Hantverkslaboratoriet
Magasinsgatan 4
SE-542 21 Mariestad
craftlab@conservation.gu.se
www.gu.se/hantverkslaboratoriet
www.gu.se/en/craftlab

Samverkande parter kring Hantverkslaboratoriet är Grevilli Fond, Göteborgs universitet, John Hedins Stiftelse, Kulturmiljöforum, Mariestads kommun, Nämnden för hemslöjdsfrågor, Riksantikvarieämbetet, Statens fastighetsverk, Svenska kyrkan, Sveriges Hembygdsförbund, FRI (de svenska friluftsmuseernas samarbetsorganisation) samt Västra Götalandsregionens kulturnämnd samt Miljö- och regionalutvecklingsnämnden

När många växt- och djurarter minskar i antal då deras livsmiljö förändras och försvinner kan trädgårdar och parker spela en viktig roll, både för att ge livsrum för hotade arter och som pedagogisk förebild och inspiration. Men hur gör vi när de historiska sorter vi odlat länge inte längre fungerar? Är förädlade trädgårdsväxter lika viktiga för den biologiska mångfalden som de vilda arterna? Vad är biologiskt kulturarv och varför ska det bevaras? Och hur gynnar vi insektslivet i en prydlig parkmiljö?

Dessa och andra frågor diskuterades under trädgårdsmästarkonferensen 2023 som anordnades av Hantverkslaboratoriet/Nätverket trädgårdsmästare i historisk miljö i samarbete med Uppsala linneanska trädgårdar.

INNEHÅLL

Biologisk mångfald, en grundläggande samhällsfråga	5
Jan Bengtsson, professor i ekologisk miljövard vid institutionen för ekologi, Sveriges Lantbruksuniversitet	5
Växtintroduktion genom tiderna	6
Matti Leino, agronom och forskare, Stockholms universitet	6
Linneé och den biologiska mångfalden	7
Magnus Lidén, botanist och forskare, Göteborgs botaniska trädgård	7
Visning av orangeriet	8
Per Erixon och Erik Århammar, Uppsala linneanska trädgårdar	8
Visning av Linnéträdgården	9
Tomas Zicha och Jesper Kårehed, Uppsala linneanska trädgårdar	9
Biologiskt kulturarv på Linnés hammarby	10
Jesper Kårehed, Uppsala linneanska trädgårdar	10
Genetisk variation i pom:s insamlade växtmaterial	11
Katarina Wedelsbäck Bladh och Karin Persson, Nationella genbanken, Programmet för Odlad Mångfald, Sveriges Lantbruksuniversitet	11
Inventeringsmanual för ekologiskt värdefulla miljöer	12
Klara Holmqvist, Hantverksslabbet/Visby kyrkogårds- & fastighetsförvaltning	12
Invasiva arter i våra trädgårdar	13
Mattias Renström, ekolog & handläggare invasiva arter, Länsstyrelsen Uppsala Län	13
Trädgårdsmyller – praktiska tips för att gynna djurlivet i park och trädgård	14
Christina Winter, hortonom och rådgivare inom biologisk mångfald	14
Restaurering och nyplantering av granpyramider i barackträdgården	15
Per Erixon och Mats Block, Uppsala linneanska trädgårdar	15
AVSLUTANDE DISKUSSION	16
Hur kan vi skapa förutsättningar för biologisk mångfald i historiska trädgårdar och parker?	16
LÄNKAR	17

BIOLOGISK MÅNGFALD, EN GRUNDLÄGGANDE SAMHÄLLSFRÅGA

Jan Bengtsson, professor i ekologisk miljövard vid
institutionen för ekologi, Sveriges Lantbruksuniversitet

Jan Bengtsson har ägnat de senaste 35 åren åt forskning kring jordbruk och skogsfrågor. Jan började sitt föredrag med att slå fast att biologisk mångfald inte bör betraktas som ett särintresse, utan ett samhällsintresse. Människans utnyttjande av resurser har utarmat den biologiska mångfalden. Sedan mitten av 1900-talet har vi blivit rikare i resurser, men betydligt fattigare i mångfald. I föredraget beskrev Jan Bengtsson många av de målkonflikter och dilemman som uppstår i diskussionen kring biologisk mångfald inom produktionen av skog och jordbruk, där det finns en uppfattning om att biologisk mångfald inte är nödvändig. Argumenten för att bevara biologisk mångfald är dels etiska/filosofiska, det vill säga alla arters rätt till existens, dels ekonomiska då mångfalden ger oss mat, råvaror och fungerande ekosystem. Jan Bengtsson föredrog att prata om "naturnyttor" snarare än "ekosystemtjänster" och lyfte bland annat fram biologisk kontroll av skadegörare som en viktig naturnytta inom skogs- och jordbruksproduktion. Jan Bengtsson förklarade vidare att det är den helt vanliga mångfalden i ekosystemen som gör jobbet, det vill säga träd, svampar, daggmaskar, insekter och mikroorganismer. Han beskrev också den viktiga odlade biologiska mångfalden. Han berättade att det finns tecken på att lantsorter av spannmål bildar bättre nät med mykorrhizasvamparna i jorden. Avslutningsvis slog Jan Bengtsson fast att det är vi som skapar framtiden genom sättet vi använder landskapet och att så länge en art finns kvar så finns det också möjlighet att gynna den.

Jan Bengtsson

VÄXTINTRODUKTION GENOM TIDERNA

Matti Leino, agronom och forskare, Stockholms universitet

För att symbolisera hur människan har flyttat växter genom tiderna använder Leino kaffe som exempel. Kaffe kommer från Etiopien och har med hjälp av människan flyttats därifrån till Arabiska halvön, vidare till Europa och därefter Västindien. Det är inte bara själva växten som flyttas utan med den följer även dess sjukdomar. Med kaffet kom kafferosten. När kaffet blev sjukt ersattes det med te. Växternas flyttande påverkar alltså inte bara ekosystemen utan även ekonomin.

Många av de kulturarvsväxter vi odlar idag kommer ursprungligen från en annan del av världen. Trots att det finns många som vill göra anspråk på att ha tagit in en specifik växt till Sverige för första gången, exempelvis Carl von Linné, visar undersökningar att det snarare är vid specifika tidpunkter som flera olika nya växtslag tagits till Sverige från omvärlden. I medeltida och tidigmodern tid influeras vi av den romerska trädgårdskulturen där kålen är central. Trädgårdskålen har sitt ursprung i en vildväxande art men genom domesticering och differentiering har den utvecklats till den mångfald av kål som vi idag kan odla i trädgården. På medeltiden etableras fruktodlingen. Vildäpple har alltid funnits i Sverige men det odlade äpplet kommer från Kina. När människan flyttar äpplet från Kina korsar det sig med andra arter på sin färd vilket gör att det kan anpassa sig till nya klimat som den hamnar i. Under 1500-talet får Sverige kontakt med den nya världen och då kommer bland annat solros, tobak, ananas och tomat. I slutet på 1800-talet har vi en jättestor sortrikedom i Sverige, men branschen är ganska okontrollerad så det är inte alltid man får det man tror sig ha köpt. Under 1900-talet införs olika kontroller för att minska risken för bedrägerier, detta bidrog också till en minskad mångfald.

Matti Leino

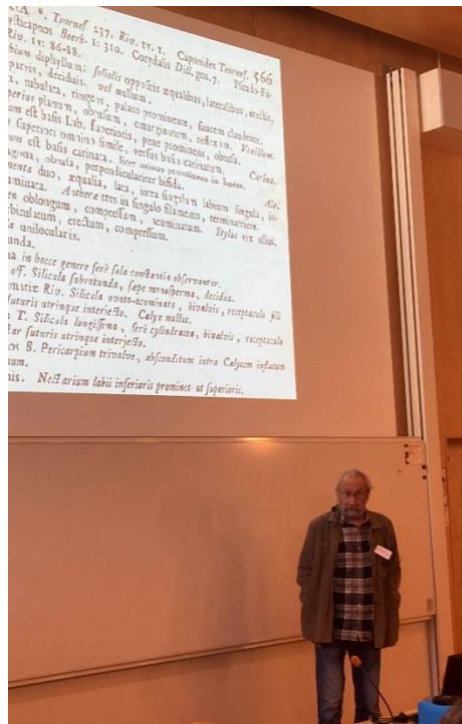
LINNEÉ OCH DEN BIOLOGISKA MÅNGFALDEN

Magnus Lidén, botanist och forskare, Göteborgs botaniska trädgård

Magnus Lidén inledde sitt föredrag med att beskriva Carl von Linnés fyra publikationer, där alla fyra verk beskrevs som en enhet som behövs för att förstå systematiken i sin helhet. Vidare slog han fast att systemet bör betraktas som en nyckel, snarare än ett teoretiskt verk, där dess betydelse ligger i att det bringar ordning i växtvärlden. I Linnés system är släktet den grundläggande enheten och sorteringsgrunden. Lidén jämförde med Platons medeltida skolastik och hur Linné bröt mot denna genom att använda karaktärerna för att känna igen släktet, vilket var centralt för Linnés sätt att tänka inom systematiken. För att kunna upptäcka nya saker behöver vi börja nedifrån och upp, berättade Magnus Lidén. Förutom klassificering berättade Magnus Lidén även om Linnés namngivning av växtriket i tvånamnssystemet 1753 och citerade Linné: "Om vi inte har namn tappar vi kunskap". Magnus Lidén beskrev också att Linné, i egenskap av empirist menade att vi måste titta på naturen och testa våra teorier i verkligheten i motsats till de samtida rationalisterna som trodde på resonemanget och förnuftet som främsta metod för att lösa problem.

Linnés lagerträd

Magnus Lidén

VISNING AV ORANGERIET

Per Erixon och Erik Århammar, Uppsala linneanska trädgårdar

Orangeriet ligger i den gamla delen av Uppsala botaniska trädgård som anlades under sent 1700-tal, ej att förväxla med den ursprungliga botaniska trädgården, idag Linnéträdgården. 1787 donerades pengar för att bygga orangeriet och året därefter påbörjades byggnationen. Det finns mycket lera i Uppsala så byggnaden gjordes av tegel. Runt 1800 börjar byggnationen bli färdig och växterna flyttas hit från det äldre orangeriet i Linnéträdgården. Orangeriet är 400 kvadratmeter stort och värmdes upp av stora kakelugnar men idag används fjärrvärme. Under 1800-talet genomfördes ombyggnationer men byggnaden är ändå relativt intakt. Det finns en bred taxonomisk variation bland växterna tack vare att det är ett gammalt orangeri och växtvalet är inriktat på forskning. Några av de viktigaste historiska växterna som finns i orangeriet är lagerträd med ursprung från Linnés samling på 1700-talet och en malabarnöt som är sticklingsförökad och där moderplantan fanns redan 1722. I orangeriet arbetas det med ett levande växtmaterial - om en individ dör är den borta för alltid. I samarbete med SLU har flera växter meristemförökats så växten kan leva vidare, men dessa nya växter ger inte samma känsla.

När vi besöker orangeriet i början av oktober har växterna precis flyttats in. Vid intagningen kan vissa växter ha vuxit till sig så pass att de måste beskäras ordentligt för att kunna tas in igen. Vissa växter som vuxit sig allt för stora har ibland skickats iväg till andra ställen där de kan fortsätta växa istället för att genomgå en kraftig beskärning.

Utanför orangeriet i Botaniska trädgård

VISNING AV LINNÉTRÄDGÅRDEN

Tomas Zicha och Jesper Kårehed, Uppsala linneanska trädgårdar

Efter en promenad till Linnéträdgården blev gruppen indelad i två. Den ena fick följa med botanist Jesper Kårehed och den andra med trädgårdsmästare Tomas Zicha. Jesper Kårehed inledde med att berätta att trädgården är Sveriges äldsta botaniska trädgård, anlagd 1655. Carl von Linné kom till trädgården redan som student och informator, och gjorde sina första teoretiska anslag här. Trädgården kan betraktas som en akademisk trädgård men inslag av barockträdgård. Det finns både annuella och perenna kvarter, där växtmaterialet baseras helt på det som Linné odlade på sin tid, strikt ordnat efter Linnés sexualsystem. Däremot är inget av växtmaterialet i trädgården ursprungligt från Linné. Tomas Zicha berättade om trädgården ur trädgårdsmästarens praktiska perspektiv och många av nätverksmedlemmarna tog tillfället i akt att ställa frågor. Bland annat diskuterades skötseln av buxbomshäckarna i anläggningen och modern skötsel i en historisk trädgård. Tomas Zicha förklarade att ambitionen är att ge en känsla av 1700-talets trädgård, men att det förekommer många moderna inslag, till exempel droppbevattning. All skötsel med batteridrivna redskap sker på morgonen innan trädgården öppnar för besökarna. Under rundvandringen diskuterades dessutom ogräsbekämpning i grus, uppdragning av plantor, kanter och växtstöd.

Växtbäddar i Linnéträdgården

BIOLOGISKT KULTURARV PÅ LINNÉS HAMMARBY

Jesper Kårehed, Uppsala linneanska trädgårdar

En och en halv mil sydost om Uppsala ligger Linnés Hammarby. Gården köps 1758 av Carl von Linné som en privatbostad med lantbruk, nyttoodlingar och vetenskapliga försöksodlingar. Idag är platsen utsedd till byggnadsminne och det finns vårdprogram för hus, trädgård och park. Uppsala universitet är ansvariga för driften. Det finns varken någon karta eller ritning över hur trädgården såg ut på Linnés tid. I stället har brev använts som källmaterial samt beskrivningar som besökare har gjort av sin upplevelse. På så sätt kan man få ledtrådar till hur trädgården sett ut och vilka växter som funnits. Det hade varit intressant att göra en utgrävning med hjälp av dagens teknik för att samla ytterligare information om platsen.

För att vårda det växtmaterialet som finns kvar på platsen utgår skötseln ifrån ett antal principer, bland annat får inte arter som kan korsa sig med Linnés växtmaterial planteras in. Det kulturhistoriska växtmaterialet på Linnés Hammarby delas in i sex olika kategorier: Originalindivid, Originalkollektioner, Avkomma av originalindivid eller originalkollektion, Sortidentiskt material, Artidentiskt material och Kulturhistoriska samlingar. Bland detta kulturhistoriska material, även kallat "Linneaner", finns bland annat bärapel, hästkastanj, lyckobladsbuske, rödvide, skogsbingel, sibirisk nunneört, trollsmultron, krollilja och enbladssmultron. Totalt finns det ett 40-tal Linneaner på platsen. Det finns också klonarkiv för äpplen, päron och rosor på Linnés Hammarby vilka inte har något att göra med Linnés ursprungsträdgård.

Jesper Kårehed

GENETISK VARIATION I POM:S INSAMLADE VÄXTMATERIAL

Katarina Wedelsbäck Bladh och Karin Persson, Nationella genbanken, Programmet för Odlad Mångfald, Sveriges Lantbruksuniversitet

Katarina är ansvarig för träd och buskar och Karin för prydnadslökar, knölar och krukväxter i den nationella genbanken.

Föreläsarna började med att presentera den nationella genbanken där 2300 sorter, så kallade accessioner, bevaras genom odling. Gemensamt för dessa är att de har ett ursprung från före 1940–1960 och en dokumenterad odlingshistoria. Under POM:s upprop för äldre trädgårdsväxter som pågick mellan 2002–2009 fick man in 35 000 tips. Som exempel på den stora sortriktedom som fanns runt förra sekelskiftet visas en priskurant från 1861, med flera sidor av olika dahliasorter. Katarina och Karin berättade vidare om de genetiska analyserna av det provodlade materialet, bland annat av pepparrötter, där många sorter har ett liknande morfologiskt utseende. Analyserna visade bland annat att stor morfologisk mångfald inte var lika med stor genetisk mångfald och vice versa. Man hittade också en stor variation i de kemiska analyserna, där vissa sorters pepparrot hade ett lika högt c-vitamininnehåll som apelsiner. Analyserna visade även att pepparrotens kemiska innehåll inte påverkades i stor utsträckning av jordmånen eller miljön de växer i. Avslutningsvis diskuterades hur man kan arbeta för att få in mer mångfald i trädgården. Här poängterade föreläsarna att det finns många olika sorters mångfald inom våra växtslag och trots att vi inte ser den, så finns den ändå där.

Klara Holmqvist, Katarina Wedelsbäck Bladh och Karin Persson

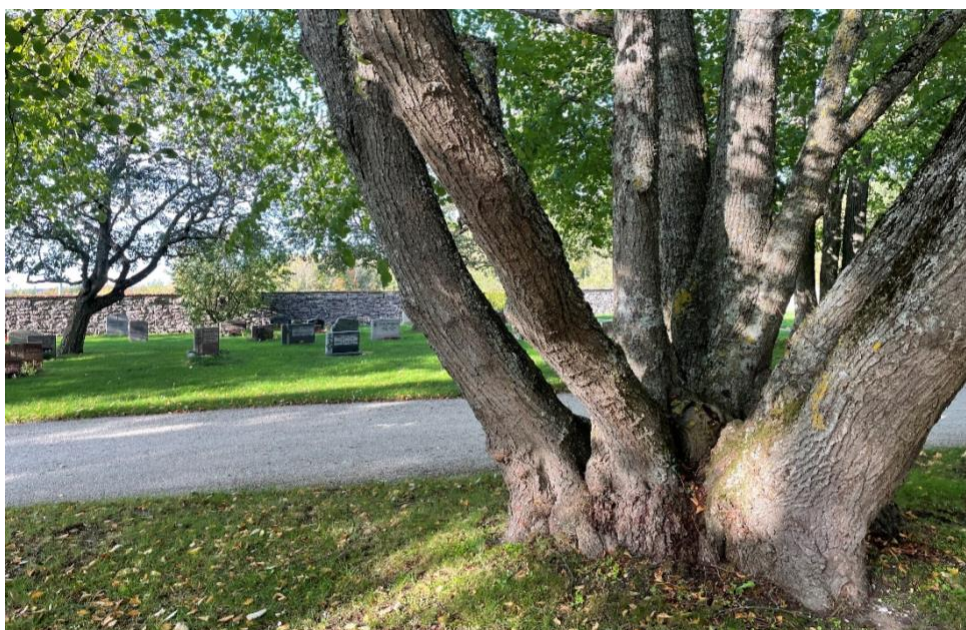
INVENTERINGSMANUAL FÖR EKOLOGISKT VÄRDEFULLA MILJÖER

Klara Holmqvist, Hantverkslabbet/Visby kyrkogårds- & fastighetsförvaltning

I Sverige har vi fler än 3000 kyrkogårdar. Dessa kyrkogårdar kan på många sätt jämföras med parkmiljöer, både när det kommer till skötsel och naturvärden. Inventeringsmanualen som är framtagen av Svenska kyrkan är utformad med flera exempel och beskrivningar över olika värdefulla miljöer och det behövs inte några särskilda förkunskaper för att kunna använda manualen. Under inventeringen samlar man in poäng för de kategorier som man uppfyller. Om man har koll på vilken poäng man har på sin miljö kan man vid nyanläggning anpassa den för att höja sina poäng. Syftet med inventeringen är att man ska bli uppmärksam på vad man har för miljöer som är ekologiskt värdefulla och vad man saknar eller kan förbättra. En oväntat bra miljö kan till exempel vara nedre delen på lindens stam. Om lindan har många förtjockningar på stammen där det har bildats håligheter och mulm är det en väldigt bra miljö för insekter. Däremot är det inte alla blommor som ger bra poäng utan bara de som gynnar pollinerare. Blommor som är fyllda och väldigt hybridiserade saknar ofta pollen och fungerar därför mest som prydnad.

Manualen går även att använda i parkmiljö som inte har något med kyrkogårdar att göra. Den bör inte ses som ett komplett verktyg utan ett bra hjälpmedel för att bli uppmärksam på miljön man arbetar i.

Övrigt: En kommentar från publiken uppmärksammar att man efter en sådan inventering också kan ha lättare att motivera för besökare varför man gör vissa saker i miljön där man arbetar.

Flerstammig lind med många håligheter

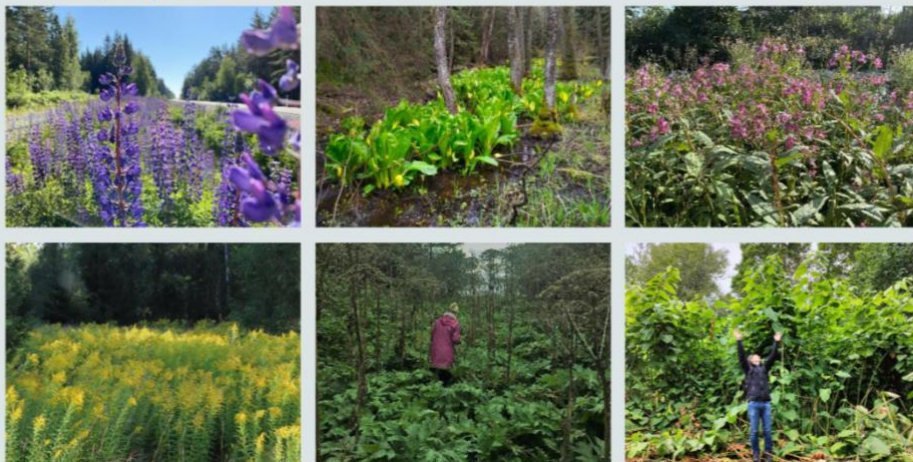
INVASIVA ARTER I VÅRA TRÄDGÅRDAR

Mattias Renström, ekolog & handläggare invasiva arter,
Länsstyrelsen Uppsala Län

Mattias Renström inledde sin föreläsning med att definiera vad som räknas som en invasiv art, vilket bland annat innebär att den sprider sig kraftigt och orsakar skada på biologisk mångfald. Mattias Renström gick sedan igenom EU:s senaste förteckning över invasiva arter som för närvarande innehåller 47 djur och 41 växter. För den svenska naturen finns artdatabankens riskklassificering som innehåller 1033 arter kategoriserade efter 4 risknivåer. Mattias Renström berättade även om lagstiftningen som omgärdar invasiva arter och gav exempel på hur arterna kan ha negativa effekter på natur, ekonomi och hälsa. Han gav också anledningar till att vi behöver agera mot de invasiva arterna nu, främst på grund av hotet mot biologisk mångfald, men även för att det är enklare att bekämpa förebyggande. Trädgårdsodling är den största spridningsvägen för invasiva växter, betydligt större än till exempel jordbruk eller transporter. Mattias Renström poängterade vikten av att planera hela åtgärden innan bekämpning av en invasiv växt, inklusive avfallshanteringen. Efter föreläsningen diskuterades bland annat förebyggande arbete, riskklassade "vanliga" växter som bondsyren och scilla, samt hänsyn till Sveriges många klimatzoner.

Mattias samordnar arbetet med landinvasiva växter och vatteninvasiva växter i Uppsala län sedan 2020.

Exempel på invasiva landväxter

Invasiva arter: blomsterlupin, gul skunkkalla, jättebalsamin, kanadensiskt gullris, jätteloka och parkslide.

TRÄDGÅRDSMYLLER – PRAKTISKA TIPS FÖR ATT GYNNA DJURLIVET I PARK OCH TRÄDGÅRD

Christina Winter, hortonom och rådgivare inom biologisk mångfald

Det är möjligt att både gynna och missgynna biologisk mångfald. Med biologisk mångfald menas en variation av arter och gener. Antalet arter är viktigare än antalet individer, men antalet individer spelar också en viktig roll. Skulle antalet individer bli för litet riskerar en art att dö ut.

Att gynna den biologiska mångfalden i allmänhet gynnar de hotade arterna på sikt. Det skapar en god spiral där växter kan bidra med bland annat pollen, nektar, frukt, nötter och frön, något som både lockar pollinerare och fåglar. För att insekter ska trivas på en plats behövs en boplats, ett skydd mot predatorer, möjlighet till övervintring, närhet till föda och vatten samt natt- eller dagvila. En del arter är mer specialiserade än andra vilket gör dem mer sårbara när exempelvis gamla skogar och naturbetesmarker försvinner. För att hjälpa dessa arter kan man gynna den inhemska floran genom att anlägga en äng. På en äng finns flera olika växtarter och blomformer som tilltalar olika insekter av olika arter.

Blomningstiden är lång och det finns ingen risk för invasiva arter om man utgår från en inhemsk flora. Det finns flera olika sätt man kan arbeta med ängsväxter på, så att de kan passa in i olika sorters miljöer. Det går att låta vägkanter växa upp, släppa upp växtlighet under fruktträd, arbeta med en kortklippt blommande gräsmatta eller klippa gångar genom en äng så att framkomligheten inte hindras av det höga gräset. Växter lever i symbios med mikroorganismer som också bidrar till en ökad mångfald. En frisk jord är en stabil grund för ett fortsatt arbete.

RESTAURERING OCH NYPLANTERING AV GRANPYRAMIDER I BARACKTRÄDGÅRDEN

Per Erixson och Mats Block, Uppsala linneanska trädgårdar

Deltagarna blev även här uppdelade i två grupper på plats i barockträdgården utanför orangeriet. Mats Block inledde med att betona det vedartade materialets arkitektoniska betydelse för barockträdgården och gav en kort historisk genomgång av platsen. Då Gustav III skänkte trädgården till Uppsala universitet var det med villkoret att trädgården skulle behålla sitt utseende "för evig tid". Mats Block beskrev hur det vedartade materialet bytts ut genom åren, framför allt för att det varit förvuxet och inte motsvarat Carl Hårlemans ritningar från 1700-talet. 2023 års återplantering av granpyramiderna diskuterades. Dessa granar består av växtmaterial som ympats från de gamla 8-meters granarna som tidigare stod i trädgården, sannolikt med ursprung från Hårlemans tid. Enligt Hårlemans skiss skall granarna vara kring 2–2,5 meter höga. Essunga plantskola har ansvarat för granarna de senaste 20 åren tills de var redo att planteras ut. Mats Block berättade också om lindarna i trädgården och diskussionen kring deras beskärning. Statens fastighetsverk hade förespråkat en arkadbeskärning, men på grund av skötselintensiteten vid denna typ av beskärning hade man bestämt sig för att bygga upp kronorna för knuthamling. Många av deltagarna var intresserade av att diskutera frågor kring skötselmetoder och autentiskt utseende i en trädgård som ska spegla 1700-talet, till exempel hur man bör tolka historiska källor.

Mats Block vid de nyplanterade granpyramiderna

AVSLUTANDE DISKUSSION

Hur kan vi skapa förutsättningar för biologisk mångfald i historiska trädgårdar och parker?

Som avslutning på konferensen diskuterade deltagarna denna fråga i mindre grupper. I en grupp pratade man om att det ofta behöver kompromissas när man arbetar med biologisk mångfald i praktiken. Det är inte alltid möjligt att genomföra de åtgärder som i teorin skulle vara de bästa. Då är det också viktigt att dokumentera varför man har valt att göra på det sätt man gör, speciellt om man skulle tvingas ta bort ett träd eller göra något annat ingripande som har stor negativ inverkan på den biologiska mångfalden. Som följd på detta fortsatte samtalet kring hur en sådan dokumentation bör göras och för vem. Hur når man ut med information till besökare? I gruppen fanns det blandade erfarenheter av att förmedla information, men man var ändå överens om att det bästa är om man har möjlighet att berätta och direkt svara på frågor som besökarna har.

I en grupp med representanter från bland annat egna företag, kommuner och friluftsmuseum diskuterades lärdomar från de senaste dagarna. Många uppskattade de konkreta tipsen på hur biologisk mångfald kan gynnas i våra trädgårdar. Utomhus-belysning nattetid diskuterades som något som kan orsaka skada på den biologiska mångfalden, då belysning stör nattaktiva insekter. Diskussionen kom också in på invasiva arter, ett ämne som alltid engagerar. En nätverksmedlem menade att naturvården ställs över kulturvården när invasiva växter diskuteras, och att det måste bli möjligt att göra en kulturell undantagslista för vissa växter. Utbildade personer som kan driva frågan inom länsstyrelserna efterfrågades också. Avslutningsvis diskuterades återplanteringen av det vedartade materialet i barockträdgården i relation till restaureringsprinciper.

LÄNKAR

Svenska kyrkan (2022). *Inventeringsmanual för ekologiskt värdefulla miljöer på kyrkogårdar och begravningsplatser*. [Inventeringsmanual – Kyrkogårdsprojektet.pdf \(svenskakyrkan.se\)](#)

SLU (2018). *Klassificering av främmande arters effekter på biologisk mångfald i Sverige – ArtDatabankens risklista*. ArtDatabanken rapporterar 21. ArtDatabanken SLU, Uppsala. [rapport klassifisering av frammande arter2.pdf \(slu.se\)](#)

SLU (2024). *ArtDatabanken SLU, främmande och invasiva arter*. [Vårt arbete med främmande arter | Externwebben \(slu.se\)](#)